

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Barabbas - Jezus

Welken, wilt gij, dat ik u zal loslaten: Barabbas, of Jezus, die genaamd wordt Christus?

Mattheüs 27 : 17.

Barabbas en Jezus! Op een tweetal! Als gelijkwaardigen tussen wie de keus vrij onverschillig is.

Pilatus dringt het volk om te kiezen. Voor hem is dit tweetal een strohalm, waaraan hij zich vastklampt om Jezus vrijuit te kunnen laten gaan, omdat hij van Zijn onschuld is overtuigd. En nu was het gebruikelijk dat er op het paasfeest een bekende, een beruchte gevangene gratie kreeg. Wel een zinvolle zaak in verband met de betekenis van het paasfeest.

Pascha betekent immers: voorbijgang! Op het paasfeest dacht elke rechtgeaarde Israëliet terug aan die vreselijke, wonderlijke nacht, toen in Egypte alle eerstgeborenen door de engel des verderfs gedood werden. En nu waren de Israëlieten in het land Gosen in zichzelf niet beter. Ook zij hadden de dood verdiend. Maar o wonder: nu nam de Heere genoegen met de dood van het paaslam, dat stierf in de plaats van de eerstgeborene.

En wanneer de verderfengel het bloed van het lam zag, gestreken aan de zij- en bovendorpels van de woningen der kinderen Israëls, dan ging hij voorbij: pascha. „Als Ik het bloed zie, zo zal Ik u voorbijgaan”, had de Heere gezegd.

De eerstgeborene ging vrijuit omdat het lam stierf in zijn plaats!

God verkoos de dood van het paaslam!

En nu hier: Barabbas - Jezus! Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten?

Komt Joden, kiest nu! Ge moet kiezen! Barabbas of Jezus!

Barabbas, de misdadiger, de revolutionair, de doodslager: op een tweetal met Jezus, Die het land doorging, goeddoende! Die geen zonde bekend noch gedaan heeft en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden. Van Wien het geldt: Hij heeft alles wél gedaan!

Barabbas - Jezus! Vreselijk, weerzinwekkend, goddeloos tweetal!

Wat een grievende ont-ering, wat een krenkende belediging voor Jezus! En toch: dit tweetal is al gesteld in de eeuwigheid! Door de drieënige God Zelf. In het verbond der verlossing! Met volle instemming van de Zoon! Zie, ik kom, o God, om Uw wil te doen! Barabbas - Jezus! De onreine - de Reine! Maar ook: de zondaar - de tot zonde gemaakte!

Het volk kiest: laat Barabbas los! Kruist Jezus!

Ons hart van nature kiest: laat Barabbas los! Kruist Jezus!

Want Barabbas, dat zijn wij, dat bent u en dat ben ik! En wij kiezen Barabbas, omdat wij onszelf kiezen. Omdat wij onszelf liefhebben. En in die liefde tot onszelf haten wij God en haten wij Christus, Die ons een Rots der roeping en een Steen des aanstoots is, omdat Hij ons zondig bestaan veroordeelt.

Laat Barabbas los! Want wij willen onszelf behouden, onze eigen eer zoeken, onze naasten wegduwen als het gaat om ons eigen belang!

Laat Barabbas los. Want wij willen zelf de minste spelen, en wij willen het zelfs doen op een vrome manier! Wij willen de eerste plaats innemen. Let maar op onze kinderen

in hun spelletjes, zie op de wereld van de volwassenen, in de strijd op politiek, staatkundig en maatschappelijk gebied!

Laat Barabbas los! Kruist Jezus!

Wee mij . . .

O God, wie ben ik toch? Waarmee ben ik toch bezig!

‘t En zijn de Joden niet, Heer’ Jesu, die U kruisten . . .

Heere, die Barabbas . . . ben ik! Ik: de misdadiger, de revolutionair, de moordenaar, de bederver van Uw werk, de goddeloze . . .

Laat Barabbas los! Kruist Jezus!

O God: het is mijn keus!

Maar Heere, nu is het ook mijn smart!

Heere, hier lig ik: aan Uw voeten! ‘k Wil mijn misdaan, die U tergen, niet verbergen; ik bedek voor U die niet! Nooit heeft iemand zoveel kwaads, tegen zoveel licht bedreven!

Barabbas - Jezus!

Het volk kiest voor de vrijlating van Barabbas. En Jezus gaat naar het kruis! Wat een meevaller voor Barabbas. Hem wordt een pascha bereid! Voorbijgang! Jezus sterft in zijn plaats! Hij had het nooit kunnen dromen. En hij hoefde er zelfs niets voor te doen. Alleen maar de ruil aanvaarden!

Barabbas - Jezus!

God kiest - o, eeuwig wonder - God kiest voor de vrijlating van Barabbas! En Hij laat Jezus, Zijn eeuwig geliefde Zoon, vallen.

Het Paaslam sterft - en Barabbassen gaan vrijuit. Onverdiend! Gadeloos wonder van liefde en genade: Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten serven . . .

Wat valt het eeuwig mee voor Barabbassen, maar die het echt voor God werden: Barabbas!

Voor hen wordt het: Jezus! Jezus alleen!

ds. Vlietstra.

Ontmoetingsdag

We willen weer de aandacht vestigen op de ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 9 april a.s. in het kerkgebouw van de kerk te Sliedrecht-centrum. Het programma ziet er als volgt uit:

morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur:

opening Ds. G. Blom

spreker Ds. L.W. van der Meij

slotwoord Ds. H.C. van der Ent

PAUZE

middagsamenkomst: aanvang 14.00 uur.

opening Ds. M. Vlietstra

spreker Ds. P. van Zonneveld

slotwoord Ds. M.C. Tanis

Er zal weer een boekentafel zijn, waar goede lektuur te verkrijgen is. Uiteraard zullen daar ook boeken te koop zijn die uit onze eigen kring verschenen zijn.

We hopen dat we elkaar weer in grote getale in Gods gunst mogen ontmoeten.

B.

De Tabernakel

Negentiende les

HET HEILIGE DER HEILIGEN

B2. De voorwerpen bij de ark (vervolg)

Wij willen met elkaar nog even bespreken, iets zeggen over de rijke betekenis en

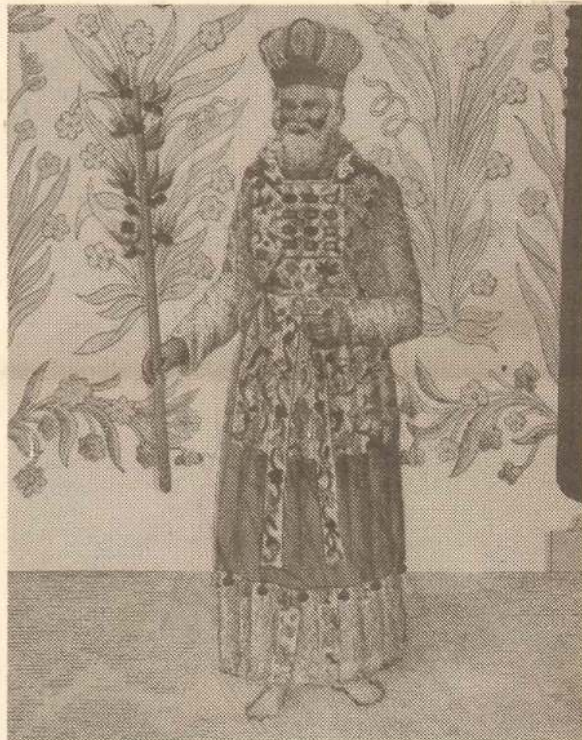
Van de administratie

Hartelijk dank voor de nieuwe abonnees, die in de afgelopen periode werden opgegeven of die zichzelf opgaven, het waren er dit keer 8, terwijl we f 769,60 aan giften ontvingen.

De ontmoetingsdag in Sliedrecht begint ook steeds meer in zicht te komen, u hebt de zaterdag na Pasen al vrijgehouden om er naar toe te gaan?

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

vervulling van de „bloeiende staf van Aäron”.

Nadat dus al de staven van elk vaderlijk huis waren gelegd vóór de getuigenis, dat was dus vóór de ark, zo bleek de volgende morgen, dat de staf van Aäron . . . **bloei**de. Zij bracht bloeisel voort en droeg amandelen, zo lezen we in Numeri 17.

Hiermede wees de Heere duidelijk het opstandige volk op **Zijn** Wil, namelijk dat de priesterlijke bediening alléén aan Aäron en zijn zonen toekwam.

Want het volk was tegen Mozes opgestaan en kwam met de eis, dat de priesterlijke bediening ook **al** het volk toekwam. Zij zeiden tot Mozes: „Zij allen zijn heilig”.

Daarom gebruikte de Heere dit treffende teken van het „bloeien” van Aäron's staf en dragende „amandelen”.

Zo werd de „dode” staf . . . levend! Dus: door een wonder. Die dode stok tot een bloeiende tak.

De amandelboom werd genoemd: de „**WAK-KERE**”. Het was de boom die het **eerste** bloei

Zeker wijst deze naam aan, dat de Heere altijd de **Eerste** is ten opzichte van Zijn werk, en zeer zeker van het werk Zijner genade, namelijk door in de dode zondaar het nieuwe leven in te planten.

Maar allereerst mogen we deze amandelboom, de „wakkere”, vergelijken met Christus **Zelf**.

Lezen we niet van Hem in Jesaja 53 : 2:

„Want Hij is als een rijstje voor Zijn Aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd

hebben." Zie deze diepe vernedering van Christus hier afgebeeld in die „dode staf". Maar als de „wakkere" is deze boom ook een treffende afbeelding van de Heere Jezus Christus in Zijn „opstanding"! Want we lezen in I Korinthe 15:20: „Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn."

En in vers 23: „Maar een iegelijk in zijn orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn in Zijn toekomst."

Zo verklaarde Jezus Zichzelf aan Martha: „Ik ben de opstanding en het leven." En omdat Christus de „Gezalfde" is tot Zijn drie-voudige bediening als Profeet, Priester en Koning, ja, Priester en Koning tegelijk, blijft Hij ook altijd de HOGEPRIESTER over het Huis Gods. Dat is dus in tegenstelling van de Oud-Testamentische hogepriester. Toen Aäron stierf op de berg Hor, moest hij zijn hogepriesterlijk kleed afleggen en dat werd zijn zoon Eleazar aangedaan.

Treffende gedachte was daarbij, dat Aäron vóór Zijn sterven nooit zichzelf also had gezien, maar nu wél bij de overdracht van zijn kleding op zijn zoon!

Doch ter zake.

Welnu, zo is het door de **kracht** Zijner heerlijke opstanding, dat **dode** zondaren **levend gemaakt** worden en vruchten van geloof en bekering voortbrengen. En deze vruchten openbaren zich in de kostelijke weldaden van: „hartelijke droefheid naar God", werkend een onberouwelijke bekering tot zaligheid, zoals we lezen in 2 Korinthe 7 vs. 10.

Verder van een hartelijke „afkeer" van de zonde en van de wereld; en ten derde: van een hartelijke „heenkeer" tot God en Zijn dienst! O, wat zijn dat rijke „vruchten des Geestes". Paulus noemt ze in Galaten 5 vs. 22: „Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid."

O zeker, dezulken worden vaak bestreden met aanvechtingen als: **ken** ik wel waarlijk die vruchten? Is alles niet bij mij . . . verstands- of gevoelswerk? Ik ben zo bang, dat ik mij bedrieg voor de eeuwigheid!

Ja, dat is moeilijk. Toch kan dit nuttig zijn als „beproeving".

O zeker, dadelijke beleving van deze vruchten zijn kostelijk. Maar nu wil de Heere tot rijkere, diepere geloofsbeleving brengen, namelijk, dat de **grond** der zaligheid alleen ligt in **CHRISTUS'** enige en volkomen offerande, aan het kruis volbracht!

Dat is tevens de „verdienende oorzaak" van de vruchten des Geestes.

Vrezen, geen vrucht te vinden bij uzelf, moet uitdrijven tot Hem. Die verklaard heeft: „Zonder Mij kunt gij niets doen". Want . . . „Uw vrucht is uit Mij gevonden." (Hosea 14:9).

Zo staat Christus boven Aäron. Het priesterschap van Aäron was een vergankelijk priesterschap, omdat het een „afschaduw-ing" was, heenwijzende naar Christus.

Daarom komen we nog even terug op het sterven van Aäron. Daarbij is duidelijk gebleken bij de aflegging van zijn hogepriesterlijke kleding, dat hij **niet** als hogepriester **stierf**. Christus wél bij Zijn sterven. De Hebreërbrief laat dit duidelijk zien en verklaart dat schoon!

Want zo lezen we in Hebreë 7 vs. 24: „Maar Deze, omdat Hij in eeuwigheid blijft, heeft een onvergankelijk priesterschap." En zulks „naar de ordening van Melchizedek". Het verschil komt ook hierin uit, dat Aäron eerst voor zichzelf moest offeren, terwijl Christus dat niet behoefde te doen, omdat Hij **zonder** zonde was. Hij heeft Zichzelf geofferd vóór Zijn volk als schuldovernemende Borg, zodat al de schuld en straf **op** Hem gelegd was.

Er ligt nóg een kostelijk onderwijs opgesloten in het feit, dat de „bloeiende staf van Aäron" moest **bewaard** blijven, als een voortdurend teken voor Israël, dat hen herinnerde aan zijn ernstig vergrijp naar het priesterambt! Niet dus om z'n nieuwsgierigheid te bevredigen, maar als een blijvende prediking van „recht en genade", namelijk: naar **recht** de dood verdiend en „het nieuwe leven" ontvangen uit genade; ook de „levensvruchten" uit Christus.

En dit „bewaard blijven" van Aäron's staf vóór de ark geldt òók voor thans! Daarom heeft de Heere dit òók doen op tekenen in Zijn Woord.

Maar dat biedt ook stof tot ernstige bezinning en zelfonderzoek.

En hiermede zijn we met onze verhandelingen over de tabernakel gekomen tot onze laatste opmerking en wel over het feit, dat de Heere door middel van de „bloeiende staf van Aäron" zo duidelijk heeft aangewezen, hoe Hij gekend, gevreesd en gediend wil worden; ja, de enige weg der verzoening en dat door voldoening door Christus Jezus, de grote HOGEPRIESTER over het Huis Gods!

En dat geldt òók voor vandaag, voor ons allen persoonlijk, op weg naar de eeuwigheid! Ja, ook voor hen, die vaak worstelen met de vraag: hoe kom ik met een heilig en rechtvaardig God verzoend?

En dat wijst de Heere aan in Zijn dierbaar Woord, dat eeuwig zeker is en slechten wijsheid leert!

Maar nu komt het er ten eerste op aan, dat wij daarvoor **oog** hebben gekregen en een hart om dat recht te verstaan!

Wij beleven zeer ernstige tijden, waarin de **massa** radicaal heeft afgerekend met de Bijbel en de God van de Bijbel!

En wanneer wij Gods Woord nog mogen hebben en daaruit die kostelijke aanbieding van het Evangelie nog mogen horen, ja, de Heere ons nog wil aanwijzen in Zijn Woord, hoe we bekeerd en zalig kunnen worden, namelijk: zoals we lezen in Jes. 30 vs. 21: „En uwe oren zullen horen het woord desgenen, die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in dezelve, als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand."

En in Jeremia 21 vs. 8 horen we zo welgemeend de Heere door de profeet Jeremia betuigen: „Zo zegt de Heere: Zie, Ik stel voor ulieder aangezicht de weg des levens en de weg des doods." . . . ja, dan is het maar de ernstige vraag: hoe beantwoorden we deze Goddelijke aanwijzing? Van nature: „Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben we geen lust." (Job 21:14).

De tabernakel met de ark des Verbonds, en later de tempel, stonden centraal in Israëls eredienst!

Hoe is dat met 's Heeren Woord en dienst en met Zijn inzettingen **thans**?

En lezer(es) mag dat ook centraal staan in uw leven? Dan is die kostelijke dienst des Heeren geen lastige dienst, maar . . . een **liefde-dienst**! Ja, dan mag Gods volk wel eens hartelijk zingen:

„Uw liefde-dienst heeft mij nog nooit verdrotent!"

Eens huppelde David vóór de ark des Heeren, toen zij gebracht werd naar Jeruzalem bij de terugkeer uit het land der Filistijnen.

Tenslotte! De bloeiende staf van Aäron moest **bewaard** blijven als een gedürige aanwijzing van de ware bediening der verzoening.

O, laat dat tot heilrijk **onderwijs** mogen zijn voor zoekende harten naar die vrede met God, namelijk: om niet door uw pogen en uw „werken" daartoe te komen. Dan blijft u in „het donker" voortgaan. O neen, 't is echter niet zo, dat u tot licht kunt komen door uzelf, maar dat u toch oog en hart moogt ontvangen, voor dat noodzakelijk onderwijs uit die rijke **aanwijzing**, waarvan de Heilige Geest Zich bedient om worstelende harten tot heilszekerheid te brengen. En dat is toch om het geloof te doen richten op en vastheid te ontvangen in het volkomen borgwerk van die enige en algenoegzame HOGEPRIESTER, de Heere Jezus Christus, Wiens hogepriesterlijk werk altijd „bloesem en vruchten" geeft, ja, steeds weer bij vernieuwing!

Ja, Christus houdt **altijd** Zijn doorboorde Middelaarshanden pleitend op tot de Vader voor al Zijn volk in 't strijperk van dit leven.

Eens zal de **eeuwige bloei** van Christus' Priesterschap heerlijk uitkomen! En . . .

*„Eeuwig bloeit de gloriekroon
Op 't hoofd van Davids grote Zoon!"*

(Psalm 132:12 ber.)

Nog één vraag, lezer(es).

Eens werd „Obed-Edoms huis" rijk **gezegend**, toen de ark des Heeren in zijn huis een plaats verkreeg. O smee, dat de God van Obed-Edom ook in **uw** huis en in **uw** hart de grootste plaats moge krijgen!

Eéns zullen alle ware dienstknechten en dienstmaagden mogen ingaan in het Nieuwe Jeruzalem, zo lezen we in Openb. 21:22. En we lezen daarvan de reden: „Want de Heere, de almachtige God, is haar tempel, en het Lam!"

Och, dat de treffende bede van de dichter Huët de onze zij:

*„Heere, geef mij d'allerlaagste plaats;
Zo Gij mij een plaats wilt geven;
Want nooit heeft iemand zoveel kwaads,
Tegenover zoveel goeds bedreven."*

Dr.

Ds. v.L.

IN DE BEGINNE

Genesis Eén tot Drie en het Gezag van de Hellige Schrift

door Prof. Dr. Edward J. Young

3.

2. Vers Een en het Hoofdstuk

Om iets meer helderheid in deze zaken te verkrijgen zullen we allereerst het verband bezien waarin het eerste vers van Genesis staat tot de rest van het hoofdstuk. In de King James vertaling lezen we de eenvoudige verklaring: „In de beginne schiep God de hemel en de aarde". Dit is een zeer eenvoudige vermelding en toch is het wellicht de diepzinnigste vermelding die er ooit geschreven is.

Maar zekere moderne vertalingen van de Bijbel beginnen heel anders. Bijvoorbeeld, de Herziene Standaard Vertaling, al vertaalt deze hier bijna gelijk aan de King James, heeft een voetnoot, welke zegt: „Toen God de hemel en de aarde begon te scheppen".

De Westminster Studie Uitgave van de Heilige Schrift begint: „Toen God de hemel en de aarde begon te scheppen". Terwijl de Moffatt Bijbel begint met de woorden: „Dit is het verhaal, op welke wijze het heelal werd gevormd. Toen God begon het heelal te formeren . . .".

Met andere woorden, deze moderne vertalingen maken een tijdbepaling van het eerste vers van Genesis. Nu is een tijdbepaling niet volledig in zichzelf. Ze vereist een nadere verklaring om de betekenis te voltooien. Die nadere verklaring, zegt men, wordt gevonden in vers drie: „Toen zeide God, Daar zij licht".

Dat is een zelfstandige bepaling en grammaticaal kan ze alleen staan. Maar we hebben meer dan een afhankelijke bepaling en een onafhankelijke bepaling. Vers twee staat hier bij wijze van parenthesis tussen in. Voorts wordt het dan zo ongeveer omschreven: „Toen God begon de hemel en de aarde te scheppen, toen was de aarde zonder vorm en ledig, en duisternis was op de afgrond, en de Geest van God zweefde op de wateren, toen zeide God: 'Daar zij licht'".

Maar wat houdt dat in, als wij het Hebreeuws op deze wijze vertalen? Het is zeer duidelijk dat indien deze opvatting juist is - zij gaat terug tot een Joods exegeet van de Middeleeuwen - dan wordt absolute schepping ontkend. Als men zegt: „Toen God begon te scheppen, was de aarde er altijd al, 'zonder vorm en ledig'", dan is er kennelijk geen absolute schepping en daarmee bedoel ik scheppen uit niets.

Indien de moderne vertalingen juist zijn, dan was - toen God het werk der schepping begon - het materiaal dat Hij gebruikte, reeds aanwezig.

Volgens een Duits geleerde, Hermann Gun- kel, maakt het geen verschil hoe men een vers vertaalt. Men zou het kunnen vertalen als een tijdbepaling, doch ook als een zelfstandige bepaling. Het maakt echter wel terdege verschil. Indien wat ik bestrijd juist zou zijn, dan zou het eerste hoofdstuk van Genesis geen schepping leren! Dus is het goed dat we deze zaak nader bezien.

Er is ook een andere zaak die we onder ogen moeten zien. Het gevaar is er altijd de Bijbel aan te passen aan onze theologische inzichten. We mogen de Bijbel echter niet manipuleren om ons theologische standpunt te ondersteunen. Ons theologisch standpunt moet worden aangepast zodat het ondersteunt hetgeen de Bijbel leert.

Daarom moet de theoloog - en elk Christen behoort een theoloog te zijn - voortdurend zijn geloof onderzoeken om te zien dat wat hij gelooft, inderdaad is wat de Bijbel leert. Dat is de weg die we moeten bewandelen. Als de Bijbel geen schepping zou leren, zouden we dat moeten aanvaarden. Het is geen eerlijke exegese om de Bijbel te forceren en haar te laten zeggen wat wij willen.

Het Begin en de Schepping

Ik heb zo ver slechts gewezen op de

consequenties, die het standpunt door de moderne vertalers ingenomen, met zich meebrengt. Nu moeten we verder gaan en de vraag stellen: Wat leert de Bijbel nu werkelijk - schepping of anderszins? Hoe moeten wij de moderne vertalingen beschouwen?

Om te beginnen wil ik zeggen dat Julius Wellhausen, die moeilijk van orthodoxie beschuldigd kan worden, de opmerking maakte, dat de moderne vertaling, waartegen ik ernstige bezwaren aanvoer, 'hope-loos' is. Nu is het niet zo dat Wellhausen en ik gewoonlijk hand aan hand gaan voor zover het Bijbelse zaken betreft, maar op dit punt ben ik het geheel met hem eens. Deze moderne vertaling van vers een is een 'hopeloze' vertaling. Ik ben van mening dat ze helemaal niet juist is.

De vertaling is grammaticaal mogelijk. Maar te zeggen dat iets grammaticaal mogelijk is, betekent niet, dat het dan noodzakelijker wijs ook juist is. De moderne vertalers bouwen op de veronderstelling dat het Hebreeuws hun vertaling eist. Dat is echter niet waar! Elders heb ik hierover in bijzonderheden geschreven, daarom wil ik dat hier niet doen. Voor velen is een bespreking over de Hebreeuwse grammatica niet zo'n inspirerend onderwerp. Ik moet echter op een ding wijzen, namelijk, op de drievoudige alliteratie van de eerste twee woorden van de Bijbel.

Het eerste woord van de Bijbel begint in het Hebreeuws met de letters die in het Engels ongeveer overeenkomen met B R A. Het tweede Bijbelwoord begint met dezelfde drie letters. Ik ben van mening dat deze drievoudige alliteratie opzettelijk is. Zij wijst op het onderlinge verband tussen deze woorden: 'Het begin' is verklarend voor het woord 'scheppen'. En 'scheppen' is verklarend voor het woord 'begin'.

De Hebreeuwse Massoreten hebben een accent tussen deze twee woorden geplaatst. (Wij noemen het een scheidend accent.) Dat betekent dat we een pausering moeten maken. De Massoreten verbonden deze twee woorden dus niet zoals de moderne vertalers het doen. Het is duidelijk dat de woorden behoren gescheiden te worden. Alle Bijbelvertalingen van de oudheid scheiden deze woorden en vertalen als een rechtstreekse verklaring: „In de beginne schiep God de hemel en de aarde”.

De werkelijke reden die ten grondslag van de moderne vertalingen ligt, is dat het Babylonische scheppingsverhaal op deze wijze begint. We zullen het eens samen bezien. Het begint met: „Toen in de hoge de hemelen niet waren genoemd, en beneden de aarde geen naam had”, zo gaat het dan zeven regels door. Daarna komt weer een tijdbepaling, de negende regel volgt met de hoofdbepaling. Dat wil dus zeggen, het begint met twee lange zinnen als tijdbepalingen en eindigt ten slotte met op de negende regel een onafhankelijke bepaling. Daarom, zeggen de moderne vertalers, als het Babylonische scheppingsverhaal op die wijze begint, dan moet Genesis Een dat een gelijksoortige cosmogenie uit de wereld der oudheid is, op dezelfde wijze beginnen. Ik herhaal, hier is de werkelijke reden die zo velen er tegenwoordig toe leidt om te zeggen dat vers een moet worden verklaard als een tijdbepaling. Het Hebreeuws begint niet op die manier. Maar het begint: „In de beginne schiep God de hemel en de aarde”.

Ik zal nu niet verder op de bijzonderheden ingaan, maar wil alleen nog wijzen op het feit dat eenvoudigheid het kenmerk is van Hebreeuwse zinnen. In het Duits, bijvoorbeeld, heeft men lange ingewikkelde relatieve bepalingen en moet men vaak lang wachten tot eindelijk het werkwoord eens komt dat het gezegde van de hoofdzin vormt.

In het Grieks en het Latijn heeft men hetzelfde. Ook in het Engels kan men deze praktijk volgen, en in het Babylonisch komt het ook voor. Doch in het Hebreeuws is het zeldzaam. Eenvoudigheid, nevenschikking, is het karakteriserende kenmerk van Hebreeuwse zinnen.

Indien we het opnemen zoals het er staat en hiermee ga ik nu besluiten, dan hebben we een grootse verklaring van het feit der schepping: „In de beginne schiep God . . .”.

N.B. Het copyright van deze vertaling van 'In the Beginning' door Prof. Dr. E.J. Young berust bij 'The Banner of Truth Trust'.

Leven naar Gods wil

10.

„In liefde trouw zijn”.

Onder bovenstaande titel verscheen er dezer dagen een geschrift over het huwelijk en andere „relaties”. U zult het langzamerhand wel weten dat met het laatste woord in dit verband bedoeld is de betrekking van mensen onder elkaar, zoals ongehuwd samenwonenden die hebben in allerlei vorm. Het is tegenwoordig geen vreemde zaak meer om te horen spreken over relatievormen of vormen van samenleven. Graag teken ik daarbij wel aan dat ik er meer van houd om zulke woorden niet teveel te gebruiken. Het is beter iedere vorm van relatie maar bij zijn eigen naam te noemen. Zo licht krijgen we anders de indruk dat ze toch eigenlijk allemaal gelijk zijn: het huwelijk, het ongeoorloofd samenwonen van een jongen en meisje, man en vrouw, homofielen enz. Soms kan een gemakkelijk gebruik van zulke woorden al in zekere zin een aanvaarding van de zaken inhouden. Dan is het allemaal wel waar: het huwelijk is een relatie tussen man en vrouw en ook de andere vormen van samenwonen zijn relaties, maar vergeten wordt dat er tussen die van het huwelijk en de anderen een streep staat of althans: moet staan!

Eigenlijk zijn we zo al met de deur in huis gevallen zonder u te vertellen over wat voor een geschrift het gaat. Welnu, dit is een boekje dat vanuit de Gereformeerde Kerken in Nederland uitgegeven is. We zullen u niet omstandig gaan verklaren hoe men daar tot de uitgave van zo'n geschrift gekomen is. Het zal de meesten van ons denk ik ook niet zoveel interesseren hoe de formele weg geweest is waardoor het onder ons bereik gekomen is. We stippen daarom maar een enkel ding aan. Binnen de Gereformeerde Kerken heeft men te doen gekregen met het samenwonen van ongehuwden en homofielen enz. met allerlei problemen rond het huwelijksleven. Dat is niet te verwonderen. In feite zijn ze min of meer overal. Welnu: binnen genoemde kerken bestaat een deputaatschap dat de naam draagt: Gemeenteopbouw. Deputaatschappen zijn tegenwoordig ingewikkeld. Er is binnen dat deputaatschap een sectie, die de naam draagt: Pastoraat. Die sectie had al eens een rapport uitgebracht aan een voorgaande synodevergadering over conflicten betreffende intieme relaties binnen en buiten het huwelijk en gezin. Dat rapport werd wel gunstig ontvangen maar men miste er de normatieve gegevens in. Toen heeft dezelfde sectie opdracht gekregen om nog weer een ander rapport samen te stellen, dat een bezinning op de normen moest zijn voor het menselijk omgaan met elkaar. Dat rapport heeft inmiddels de laatste synode weer gepasseerd en is na enkele wijzigingen uitgegeven onder de titel: „In liefde trouw zijn”. Zo wil men proberen leiding te geven binnen de problemen die er op dit gebied zijn. Onder de titel staat ook als nadere verklaring: pastorale handreiking ten dienste van gesprekken over de bijbelse uitgangspunten voor normen betreffende relaties binnen en buiten huwelijk en gezin. Zo weet u dus al het een en ander over de totstandkoming van dit boekje.

Waarom bespreken we dit hier? Er zullen er zijn die daar geen behoefte aan hebben en er zelfs helemaal geen nut in zien. Zij zullen bijv. zeggen: het is toch duidelijk hoe de Heilige Schrift over het huwelijk spreekt, trouwens ook de belijdenis en ons huwelijksformulier. Wie meent dat het onze bedoeling is om maar enigszins de zaken die daarin staan van een vraagteken te gaan voorzien vergist zich. Ik zeg er direct bij dat dit in onze tijd maar al te veel gebeurt. Men is het niet eens met een bepaalde praktijk, zoals die in de belijdenis of in onze formulieren gegrond is en komt er niet helemaal vooruit. Men stelt voor om erover te gaan praten zonder dat men eerst grondig naar Gods Woord met de bezwaren naar voren komt. Laat ieder het vóóraf goed weten dat we dáárom dit geschrift niet bespreken.

Waarom dan wél? Allereerst moeten we eerlijk zeggen dat de problemen die in dit werkje genoemd worden ook onder ons zijn. Het zou van schrikbarende hoogmoed ge-

tuigen als we ons daarboven zouden verheffen. Het is niet de eerste keer dat ik dit zeg in deze artikelenreeks. Boven de vragen staan van anderen, ook al spreken ze er zo over dat het eigenlijk geen vragen meer zijn zoals helaas in dit rapport, is een teken van weinig zelfkennis. Het aantal families dat binnen eigen kring niets meer van deze dingen weet wordt benauwend klein. En die er niet van weten moeten zich daar maar niet op verheffen. Het kan maar al te gauw anders zijn.

Dan: wij weten dat vandaag de meningen van anderen op dit gebied bepaald niet ver van ieder af blijven. Ik denk aan onze jongere mensen. Ze horen het wel hoe er door anderen over gepraat wordt. En het gevaar is des te groter als het de schijn heeft van schriftuurlijk te zijn. Veel afwijkende meningen worden vandaag verpakt op een manier die niet altijd zo gemakkelijk doorzien wordt. De gedachte te geven: zo kan het ook naar de Schrift, maakt het des te gevaarlijker. Is het dan niet geëist om daarover te spreken en de gevaren aan te wijzen? Ik bedoel hier niet mee te zeggen dat wij in staat zijn om onze jeugd of wie dan ook te bewaren voor het leven in ongeoorloofde verbanden. Dat weet ieder die er mee te doen heeft wel beter. Maar daarom mogen we de middelen niet verachten en de roeping niet voorbijgaan om bepaalde redeneringen, die het levenspatroon van de mens van vandaag goedkeuren, tegen te gaan. Daar is allereerst gebed voor nodig. Het is waar. Toch ook het ontmaskeren van mooie woorden, die uiteindelijk een vrijbrief geven aan bepaalde praktijken.

Tenslotte wil ik het niet verhelen ook een andere reden te hebben. Het is niet alleen zo dat ook onder ons de problemen rondom het huwelijksleven gevonden worden. Daar is nog iets anders. Er klinken op ons erf klanken die dezelfde richting uitgaan als we in dit boekje kunnen lezen. Het gaat in „In liefde trouw zijn” om een geschrift dat vanuit de meeste vergadering van de Gereformeerde Kerken komt. Je zou het wat dat betreft een officieel geschrift kunnen noemen. Daarmee zeg ik niet dat ieder in die kerken er achter staat. Er zal menig predikant zijn en wellicht ook nog menige kerkeraad, die niet graag voor zijn rekening zal nemen wat hier in staat. Wellicht is het zelfs zo, dat meer dan men in hogere kringen denkt, vele eenvoudige kerkleden hun ogen van verbazing zouden uitwrijven als ze het zouden lezen. Zover komt het meestal niet omdat die het nauwelijks onder ogen krijgen en misschien ook niet eens begrijpen wat er staat als ze dit wel lezen. Zo gaat het vaak. Hoog wordt opgegeven van pastorale handreikingen maar het bereikt - óók in het verstaan - altijd maar een klein gedeelte. Daar zal een lijstje van vreemde woorden achterin weinig aan helpen. Niettemin is en blijft het een geschrift dat duidelijk de kerken achter zich heeft.

Ik wil niet zeggen dat dit onder óns zo is. Ik meen zelfs te mogen zeggen dat er geen enkele kerkelijke uitspraak is die deze richting uitgaat. Evenwel zijn er publicaties, die doen vrezen. Ik voor mij wenste wel dat men daar de naam Christelijk Gereformeerd niet voor gebruikte. Ik begrijp het eerlijk niet waarom er altijd gelijk een vereniging of een vergadering gehouden moet worden van gelijkgezinden, die met deze naam versierd moet worden. Er zijn, dacht ik, betere wegen om zich te uiten. Wat in publicaties geschreven wordt, komt naar buiten net zo als door vergaderingen, waarvan melding wordt gemaakt. Ze geven een naam die het gehéél wordt aangewreven. Dan kan het niet anders als dat óók duidelijk blijkt dat het laatste niet waar is!

Waarom ik schrijf over dit werkje? Ik kan het ook nog anders zeggen. Ik geloof dat we er allen diep van overtuigd moeten zijn vanwege Gods gebod dat het huwelijk niet van zijn plaats verdrongen mag worden. De titel van dit geschrift begint met de liefde. Als we het straks zullen lezen zal het blijken dat het hier over de liefde gaat in allerlei vormen van samenleving. Daaraan trouw te zijn - in de zin, zoals we zullen zien, is niet naar de Schrift. Ik zou met het laatste woord willen beginnen: tróuw. Het is een woord dat vandaag wel onderstreept mag worden. Het gaat om de trouw in de liefde, die naar Gods heilzaam gebod beleefd wordt in het huwelijk!

D. Slagboom.

Gezinsvorming 2.

In de loop van de laatste tweehonderd jaar is er veel propaganda gemaakt voor geboortebeperking. De Engelsman Thomas Robert Malthus heeft daarin een belangrijk aandeel gehad. T.R. Malthus leefde van 1766 tot 1843. Hij was econoom en theoloog. Hij was aanvankelijk, na zijn studie aan de Universiteit van Cambridge, predikant. In 1805 echter werd hij aan genoemde universiteit benoemd tot hoogleraar in de geschiedenis en de politieke economie. Hij heeft zich diepgaand bezig gehouden met het bevolkingsvraagstuk.

In zijn tijd werd hij gekonfronteerd met schrikbarende armoede. Hij trachtte deze armoede, hongersnoden en oorlogen te verklaren door de volgende theorie:

„de mens vermenigvuldigt zich sneller dan zijn bestaansmiddelen” (prof. dr. J. Douma, Christelijke ethiek, capita selecta I, p. 74). Om armoede, hongersnood en oorlog te voorkomen dient de bevolkingsgroei dus beperkt te worden.

Malthus zelf zocht dit doel niet te bereiken door propaganda te maken voor de z.g.n. anti-conceptionele middelen (middelen om de bevruchting te voorkomen) maar door te adviseren:

- 1) af te zien van het huwelijk;
- 2) te trouwen op latere leeftijd;
- 3) seksuele onthouding te betrachten binnen het huwelijk Malthus wees echter allerlei technieken van geboortebeperking en buiten-echtelijk verkeer als onzedelijk af. (Douma, Christelijke ethiek, p. 75).

Malthus zelf was dus geen voorstander van het gebruik van de anti-conceptionele middelen.

In het jaar 1900 evenwel werd de Internationale Neo-Malthusianse Bond opgericht. Wat zij met Malthus gemeen hadden was het doel: om grote aanwas van de bevolking en dreigende overbevolking tegen te gaan. Als middel om dit doel te bereiken propageerde dit z.g.n. Neo-Malthusianisme in tegenstelling tot Malthus zelf, wel het gebruik van voorbehoedsmiddelen.

De oorzaak van alle sociale ellende was huns inziens gelegen in de bevolkingsgroei. Deze bevolkingsgroei diende met alle mogelijke middelen te worden tegengegaan. Deze theorie hadden zij met Malthus gemeen.

Het is nodig te attenderen op de persoon van T. Robert Malthus en zijn geestverwanten omdat de nu bestaande Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming de huidige voortzetting is van de „Nieuw-Malthusianse bond” in Nederland. In 1946 werd de naam van laatstgenoemde bond gewijzigd in N.V.-S.H. Deze vereniging heeft in de afgelopen 35 jaar geweldig intensief gewerkt aan de omwenteling van de seksuele moraal in Nederland. Vrijheid op seksueel gebied moest op allerlei manieren en in allerlei levensverbanden bevochten worden.

Het verschil tussen Malthus en de Neo-Malthusianen is echter dat de laatsten wel de voorbehoedsmiddelen aanbevelen tot beperking van het aantal geboorten.

We kunnen niet ontkennen dat de theorieën van deze vereniging stormenderhand de gedachten van de meesten hebben veroverd. Geslachtsverkeer buiten het huwelijk, partnerruil, naaktloperij en topless zonnebaden is voor velen geen punt meer. Met een zekere trots wordt gesteld dat Nederland eindelijk van haar calvinistische preutsheid verlost wordt. We zijn op weg naar de vrijheid. Een vrijheid zonder God, Geest en Christus.

Gekamoufleerde slavernij. Je zou jezelf in het licht van deze theorieën haast afvragen wat God bewogen heeft om mensenkinderen eeuwenlang met zulke strenge regels de seksuele vrijheid onmogelijk te maken. Maar gelukkig is het nu zover. Om frustraties te voorkomen zeggen we: Doe wat je niet laten kunt. Maar wie zal de balans opmaken van de geestelijke schade die door deze vrijheidsorkaan veroorzaakt is? Of is die in cijfers niet meer uit te drukken? Goed, wij zijn van die pijnlijke calvinistische boeien bevrijd, maar heeft die seksuele vrijheid werkelijk zo bevredigend gewerkt? De toekomst zal het nog duidelijker openbaren dan het heden. Maar terug naar het eigenlijke onderwerp: gezinsvorming.

Het is opvallend dat de marxistische socialisten (navolgers van Marx, kommunisten) de gedachte van Malthus aanvankelijk verwierpen.

Op een van de konferenties van deze voorstanders van de geboortebeperking in 1905 kwam het tot een konflikt. De voorstanders zeiden: de ellende van de armoede, de honger e.d. moeten wij verhelpen door geboortebeperking. De marxistische socialisten echter zeiden: wij moeten de sociale ellende juist zien te verhelpen door grote gezinnen te stichten in de arbeidersklasse. Door de bevolkingsgroei in de arbeidersklasse kan de maatschappelijke revolutie gemakkelijker verwezenlijkt worden. Dus: hoe meer kinderen, hoe sneller een betere samenleving.

Nu moeten we goed bedenken dat deze opvattingen geuit werden in het jaar 1905. Dus 12 jaar vóór de grote omwenteling in Rusland 1917, het jaar waarin deze marxistische socialisten de macht overnamen. De arbeidersklasse regeerde nu. Het argument om grote gezinnen te stichten viel weg. Het doel was bereikt. Het roer ging om en Lenin e.a. maakten van nu af aan propaganda voor de anti-conceptiemiddelen.

De Chinese kommunisten zijn wonderlijk genoeg op het andere standpunt blijven staan. Prof. Douma vermeldt dat zij op de z.g.n. Wereldbevolkingskonferentie te Boekarest in 1974 de poging afwezen om de groei van de wereldbevolking te beperken. De theorie van Malthus: „de mens vermenigvuldigt zich sneller dan zijn bestaansmiddelen”, werd door hen bestreden.

Volgens de vertegenwoordigers kon van China gezegd worden: „dat de produktiegroei de bevolkingsgroei niet alleen kan bijhouden maar zelfs overtreft”.

Gevolgt: In Boekarest waren China en de vertegenwoordigers van het (R.K.) Vaticaan tégen de planning van de wereldbevolking, dus tegen bewuste geboortebeperking.

We zouden een antwoord geven op de vraag: waarom zoveel propaganda wordt gemaakt voor geboortebeperking. Een van de redenen is dus: een poging om de wereldbevolking in de hand te houden. Een bekende gynaecoloog (vrouwenarts) dr. Mante, heeft mij dit argument ook eens voorgehouden. Het zou echter onjuist zijn om van onze Nederlandse situatie (in Nederland wonen veel mensen op een betrekkelijk klein grondgebied) uit te gaan. Niet overal is de bevolkingsdichtheid zo groot.

Bovendien, daar wijst ook prof. dr. W.H. Velema op, kan men zich afvragen, of Nederland, bij een ver doorgevoerde geboortebeperking, „zich dan nog wel zou kunnen inzetten voor andere landen als het op dit ogenblik doet”. Een land „dat gezonde, flinke gezinnen heeft, kan andere landen misschien meer van dienst zijn, dan een wat inwonersaantal betreft klein geworden Nederland” (Gezinsvorming, p. 43). Dit zouden we dan toch ook diegenen in overweging willen geven, die geboortebeperking voorstaan in het licht van de dienst, bewezen aan de wereldbevolking.

Overigens is dit, in het licht van de Heilige Schrift gezien, voor ons niet het belangrijkste argument voor de stichting van een gezin.

Nu moeten wij niet denken dat alle artsen en theologen zich alleen laten leiden door de theorie van Malthus. Om vele andere redenen kunnen zij adviseren het kinderaantal te beperken. Er kan sprake zijn van psychische overbelasting van de vrouw, de man of het hele gezin. Er kan gewezen worden op de sociale omstandigheden waarin wij verkeren: kleine behuizing, verminderd salaris, werkloosheid e.d. De vraag kan ons bezighouden: kan ik mijn kinderen wel een voldoende opleiding geven? Hoe reageert mijn omgeving op ons kinderaantal?

Ds. L.W. van der Meij.

Familie Werkendam

In het artikel over een diamant door God geslepen schreven we aan het einde iets over Betsie Werkendam en haar man, die in de oorlog naar Westerbork werden vervoerd. Een lezeres van ons blad las dit. Zij was bij het vertrek in Amsterdam aanwezig. Ze schreef toen haar gevoelens in haar dagboek. Ze stuurde mij wat ze toen schreef. Als volgt:

Amsterdam, 20 mei 1943.

Trek op . . . 't Is hier het land der ruste niet

Scheiden doet lijden.

Heel vroeg reeds in een trieste stemming
gaan wij zo met elkaar op reis
en aangekomen, zien wij van vertrekken
al gauw een duidelijk bewijs:

Heel grote koffers - pakken - zakken
en eind'lijk **hen** wie het betreft.
Nog **eenmaal** kunnen wij hen helpen.
Hebben wij dat werkelijk wel beseft?

De éne neemt een grote koffer,
een ander zak of pak of tas.
Zo gaan wij de peronnen over.
Drong het tot ons door, dat dit het laatste
was?

Dan een gewirwar,
laatste groet - gekus - gesnik.
Begreep ge wat er ging gebeuren
Gij - ik?

Neen! want wat hadden wij anders
nog **dit** gezegd, nog **dat** gedaan . . .
Maar luister . . . één begint te zingen
en weldra vullen and'r'n aan:

Een vaste Burcht is onze God
Een Toevlucht voor de Zijnen.
Al drukt het leed, al dreigt het lot,
Hij doet Zijn hulp verschijnen . . . enz.

Zo zongen zij, het oog ten hemel.
Dit gaf vertolking, dat hun hart,
dat hier geoeftend werd in 't lijden,
geloofskracht kreeg in levenssmart.

Nog éénmaal hoorden wij haar stem toen:
't Is alles goed hoor, alles goed.
Dit is voor ons van deze inhoud:
't Is alles goed wat God ons doet.

Daarna een and're stem, 't was zijn stem:
Tot weerziens! 't Klonk een keer of vier.
Wat dit inhield? Wie zal het zeggen?
Niet hier . . . dan aan de Godsrivier!

O, blijven w'aan dit vrienden drietal
denken.
Lopen we als een waterstroom de Heere
voor hen aan.

Kan 't niet met 't hart, zo zou zij zelve
zeggen,
Dan wordt het tóch met het verstand
gedaan.

Lief vriendental, dat 's Heeren zegen,
waar ge ook zijt, tóch op u daal,
Zijn vleugelen u liefd'rijk dekken,
Zijn gunst uit Sion u bestraal.

Onze lezeres schreef er nu onder: Ter nagedachtenis aan onze lieve vrienden. **Toen** in de vreemde, nu bij U, o Heere, Uw Naam tot ere!

Zij wist ook nog dat de man van Betsie vergast was.

De Heere maakt het met Zijn volk na de druk-
eeuwig wel.

B.

Boeken

Graag vraag ik de aandacht van onze lezers voor het volgende.

1. Het is al een paar jaar geleden, dat het boek van **Ds. Van der Ent** over **Gideon** het licht zag. Het boek ging er goed in, maar de uitgever heeft nog een aantal exemplaren over, die hij uiteraard aan de man wil brengen. Onze lezers kunnen er nu nog voordelig aan komen. Die gelegenheid moet men niet laten voorbijgaan.

2. Het tweede boek van **Ds. Van der Ent** over **Filimon** is ter perse. Dat wil zeggen, dat een gedeelte van de kopij gezet is. Het aantal voor-inschrijvingen is echter nog aan de lage kant. Dat vertraagt de uitgave. Onze lezers worden daarom dringend uitgenodigd zich nu al op te geven voor een of meer exemplaren.

3. Er liggen ook nog een paar boeken van **Ds. Van Leeuwen** op uitgave te wachten, getiteld: **De Catechisatie** en: **De Dordtse Leerregels**. Onze lezers hebben indertijd de artikelen over deze onderwerpen in ons blad met genoegen gelezen. Verschillenden hebben al voor-ingetekend, maar hun aantal is nog niet groot genoeg om de uitgave van deze boeken te bespoedigen. Dat betreuren we. In onze dagen is goede lectuur voor ouderen en jongeren van grote waarde. Er wordt veel op de markt gebracht, dat we beter ongelezen kunnen laten. Maar zulke lectuur is in overeenstemming met Gods Woord en ontleent daaraan de waarde. Ik hoop dat er velen zijn, die alvast een of meer exemplaren gaan bestellen.

4. Verder is er nog een flinke voorraad van de prekenbundel van **Ds. P. Sneep** over **David**. Aanvankelijk ging deze bundel aardig vlot

van de hand, maar er kwam wat stagnatie in de afzet. We kunnen de uitgever niet met het restant laten zitten. Dat zou voor hem een financiële strop betekenen. Het boekje is zeer geschikt als geschenk. Men kan er nu voordelig aan komen.

5. In de advertentie van uitgever Kool in dit blad wordt over bovenstaande uitgaven gesproken. Ik hoop dat vele lezers daarop reageren. Men kan zich tot de uitgever wenden. Gaarne ben ik bereid bestemmingen te noteren.

6. Tenslotte. Het boek **Alle Begrip te Boven**, dat de artikelen bevat die in ons blad gestaan hebben, kan spoedig verschenen zijn. Er wordt hard aan de uitgave gewerkt. De laatste hand wordt aan de correctie van de proeven gelegd. De uitgave is binnen enige weken te verwachten. Graag neem ik bestellingen aan. Het wordt een boek van ongeveer 300 blz. Het zal vermoedelijk f 32,50 per exemplaar kosten. Dit boek zal zeker zijn weg wel vinden. Het gaat over de wonderen des Heeren in het hart en leven van zondaren.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 55

Beste jongelui!

„En zij zeiden tot hem: Wij zijn afgekomen om u te binden, om u over te geven in de hand der Filistijnen. Toen zeide Simson tot hen: Zweert mij dat gijlieden op mij niet zult aanvallen. En zij spraken tot hem, zeggende: Neen, maar wij zullen u wel binden, en u in hunlieder hand overgeven; doch wij zullen u geenszins doden. En zij bonden hem met twee nieuwe touwen en voerden hem op van de rots.”

Richt. 15 : 12, 13.

Simson had zich tegen zijn volksgenoten verantwoord. „Gelijk zij mij gedaan hebben, alzo heb ik hen gedaan”. Dat was duidelijke taal tegen de mannen van Juda. Je zoudt zeggen, nu ze met Simson oog aan oog stonden, moesten hun ogen toch wel open gaan. Zij moesten nu toch wel inzien: Dit werk is door Gods alvermogen, door 's HEEREN hand alleen geschied. Het is een wonder in ons ogen... om zich daarna achter achter hem te scharen. Hij toch was begonnen om Israël te verlossen?

Doch als jullie dat denken, hebben jullie het mis. Want de mannen van Juda, kinderen van Israël, afstammelingen van Abraham, de vader der gelovigen, waren blind en bleven blind. Zij scharen zich niet achter Simson om nu met hem te gaan strijden tegen de Filistijnen, doch zij blijven zich tegenover hem stellen.

Verwonder je daar niet over. Want wij hebben al zo menigmaal van Gods grote daden gehoord. De bijbel staat er vol van. Het is ook mogelijk dat jullie er van hebben gehoord en je vader en moeder, of grootouders. Want de HEERE blijft alle eeuwen door Dezelfde, doch zijn jullie ogen er door geopend? God kan de omstandigheden wel gebruiken, doch de omstandigheden zelf doen het nooit. Niemand behoeft zich daarom boven de mannen van Juda te verheffen. Wij zouden ons allemaal moeten bekeren. Wij zouden de wereld de rug toe moeten keren om ons daarna achter de HEERE te scharen, om de strijd aan te binden onder Zijn leiding tegen alle geestelijke vijanden. Doch wij doen het niet. Dat is een zeer schuldige nalatigheid. Wanneer wij daarin blijven volharden staat het te vrezen dat we met de vijanden om zullen komen. Want de Heere is geen ledig Toeschouwer van al datgene wat wij doen en laten.

De mannen van Juda zeiden tot Simson: Wij zijn afgekomen om u te binden, om u over te geven in de hand der Filistijnen.

Ik zou zeggen: Erger kan het niet. Stel je voor: Hun weldoener binden, machteloos maken, hem overleveren in de hand van de vijanden. Dat was verraad tegen hun eigen volk. Het was ook voor Simson erg beledigend.

Je kunt de geschiedenis wel niet helemaal parallel trekken, maar jullie hebben er allemaal wel eens iets over gelezen, hoe het er naar toe ging in de oorlog 1940-1945. De ouderen weten dat nog beter. Maar toen waren er ook „echte vaderlanders” die het

met de vijand maar nooit eens konden worden. Zij hebben zich tegen de vijand verzet, met de inzet van hun leven. Velen hebben ook hun leven in de strijd gelaten. Doch er waren ook anderen, die hen verraadden. Zij hielden het met de bezetter. In boeken die over de oorlog handelen, staat dat soort mensen „laag” genoteerd. Het waren landverraders.

Wanneer die er op de een of andere manier eens flink van langs kregen, dan zit je er nu nog van te genieten, als er tenminste „Neerlands bloed door je aderen vloeit.” Je leeft er dan nog in mee. En je denkt: Heel goed! Dat hebben ze verdiend. Afgedacht van het feit of zulk een wraakgedachte een goede gedachte is, te begrijpen is het in elk geval wel.

Je zoudt je er dan ook niet over verwonderen, als Simson, na zulk een taal van de mannen van Juda, nu ook te velde zou trekken tegen zijn eigen volksgenoten. Want zij hadden blijkbaar meer met de Filistijnen op, dan met hun eigen volk. Gelijk hij de Filistijnen kort en klein geslagen had, zo had hij ook de mannen van Juda kort en klein kunnen slaan.

Doch Simson deed dat niet. Hij werd hierin geleid door de Heilige Geest. Want hij was door God aangesteld, niet om het volk Israël rechtvaardige vergelding te doen, doch om het te verlossen.

Hadden de mannen van Juda het dan niet verdiend dat het hun precies eender zou vergaan, als de Filistijnen? Inderdaad, verdiend hadden zij het wel. Doch de Heere maakt onderscheid, waar het door de zonde niet was.

Dat mag oud en jong altijd wel een wonder zijn. Want als de HEERE deed met ons naar onze zonden, wij kwamen er niet beter af dan de meest goddelozen. Wij zouden allemaal kort en klein geslagen moeten worden, om voort eeuwig om te komen.

Dat dit nog niet gebeurd is, is omdat de HEERE geen lust in onze dood heeft, maar daarin dat we leven en ons zelf bekeren. Zijn lankmoedigheid is dan wel erg groot. Die is zo groot als God Zelf. En daarvan staat geschreven: God is groot en wij begrijpen het niet. Als jullie met Geesteslicht bedeed worden zullen jullie ook moeten zeggen: Zijn grote lankmoedigheid begrijpen wij ook niet. Maak er gebruik van en misbruikt ze niet, door op de ingeslagen weg voort te gaan.

In plaats dat Simson de mannen van Juda te lijf gaat, treedt hij hen liefdevol tegen en zegt: Zweert mij dat gijlieden op mij niet zult aanvallen. Simson is dus bereid om zich aan hen over te geven, onder voorwaarde dat zij zelf hem geen kwaad zullen doen. Hij wilde door zijn eigen volk niet gedood worden. Hij wilde dat volk wel van de dood verlossen.

Als ik dat zo schrijf, gevoelen jullie al wel waar ik heen wil. Want hier begint de Zon te schijnen. Ik bedoel: Hier komt de Heere Jezus Christus, Die veel meer is dan Simson uit de nevelen te voorschijn. Want eens verkeerde Hij in de hof van Gethsemané. Toen kwam er een bende gewapend met zwaarden en stokken. Dat waren de nazaten van de mannen van Juda. Zij kwamen om de Heere Jezus te vangen, en om Hem over te leveren tot de dood. En Jezus heeft deze bende geen kwaad met kwaad vergolden, want dan waren zij allemaal vergaan. Hij heeft wel Zijn macht laten blijken toen zij allemaal achterwaarts ter aarde vielen, doch daarna gaf Hij Zich vrijwillig over. Hij wilde dat volk niet doden, doch wilde het wel verlossen. Is dat geen wonder? We leven nu nog in de lijdensweken, dat zijn die weken in het kerkelijke jaar, waarin bijzonder stil gestaan wordt bij het lijden van de Heere Jezus Christus in de plaats van Zijn volk. Ik zou zeggen: Denkt er maar eens over na. Dan komt het Zonne„kind” Simson in de schaduw te staan en de Zon der gerechtigheid komt dan in het zenith te staan. En als je daar dan onder mag staan, sta je goed. Want er is genezing onder Zijn vleugelen.

De mannen van Juda beloven Simson dat zij hem niet zullen aanvallen, maar zij zullen hem wel binden om hem daarna over te leveren aan de Filistijnen. Zij zullen hem geenszins doden. Doch al zouden zij hem dan niet persoonlijk doden, als de Filistijnen het deden, zouden zij toch wel mede schuldig zijn aan zijn dood.

Of zij daarover hebben nagedacht weet ik niet. Doch dat het de moeite waard is, om er over na te denken, weet ik wel. Want de Heere Jezus is ook overgeleverd in de handen

van de vijanden. En al hebben de Joden Hem dan zelf niet gedood, zij waren toch wel mede schuldig aan zijn dood.

En nu ga ik nog een stap verder. Want wij hebben de Heere Jezus zelf niet lieflijk overgeleverd aan de vijanden, die Hem aan het kruis hebben genageld en gedood. En toch staan wij mede schuldig aan Zijn dood. Want Hij is om onze overtredingen verwond en om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. Wanneer je bij deze waarheden bent opgevoed, is het niet zo moeilijk om dit na te zeggen. Daar wordt ontzaggelijk veel nagepraat, tot op preekstoelen toe. Op zichzelf kan men dan nog waarheden zeggen, kostelijke waarheden.

Doch om ze te beleven is er nog iets anders nodig. Dan moeten we door de Heilige Geest ontdekt worden, dat het niet de Joden zijn die Hem al die jammeren hebben aangedaan, doch dat het mijn zonden zijn die daar de oorzaak van zijn. Wie dat leert verstaan, krijgt in het vervolg van deze geschiedenis steeds meer stof tot verwondering. Want hij strekte zijn handen uit en liet zich binden met twee nieuwe touwen. Het waren geen heel of half versleten touwen.

Men wist wel dat Simson over bovenmenselijke krachten beschikte. Als zij heel of half versleten touwen hadden gebruikt, kon het wel eens gebeuren dat ze door hem verbroken werden. En dan was het leed niet te overzien. Zij waren maar graag zeker van hun zaak. En daarom „nieuwe touwen”.

Voor ditmaal laten wij het hierbij. Alleen nog even een opwekking: Denken jullie aan de ontmoetingsdag te Sliedrecht? In onze krant, Bewaar het Pand, wordt jullie de weg daarheen gewezen. Neem er goede nota van. En dan tot de volgende keer.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Uitgave van CLK

David en Jonathan door Else Vlug.

Eerst iets over de uitgever: de stichting tot promotie van christelijke lectuur, secretariaat Postbus 4209, 3006 AE Rotterdam. De grondslag van de stichting is de inhoud van de Bijbel, die aanvaard wordt als Gods Woord, onfeilbaar is en gezaghebbend in alle zaken van geloof en leven. De beginselverklaring van de stichting is de Apostolische Geleofsbelijdenis. Er zijn momenteel 35 uitgeverij en ruim 100 boekhandels als contribuant (een stichting heeft geen leden).

Wat de schrijfster betreft: zij is een dochter van evangelist Karel Hoekendijk, een kleindochter van de bekende zendeling-schrijver ds. C.J. Hoekendijk, een nicht van wijlen prof. dr. Hans Hoekendijk en een zuster van Ben Hoekendijk. Zij doet veel aan evangelisatie.

Uit het boekje David en Jonathan blijkt dat zij vlot en onderhoudend kan schrijven. Het boek biedt veel goeds. Maar toch menen we, dat we niet op deze wijze onze kinderen uit de Bijbel moeten vertellen. De schrijfster laat veel te veel haar fantasie de vrije loop. We vinden in dit boekje de David en Jonathan van de Bijbel niet terug. Aanhalingen uit de Schrift zijn niet uit de Statenvertaling. Ook worden geen psalmen uit de berijming die bij ons in gebruik is geciteerd. Dat betreuren we. Ook het gebruik van Heer en Here in plaats van Heere.

We kunnen het initiatief om goede christelijke boeken op de markt te brengen natuurlijk toejuichen, maar dan moeten het wel boeken zijn die aan strenge eisen voldoen, zodat we ze kunnen aanbevelen. Het boekje telt 96 blz., is in gebonden uitvoering te koop voor f 9,90.

B.

Trouwdag herdenken of andere familie-bijeenkomst?

Met de hele familie een rondrit over de prachtige Veluwe, een wandeling door de schitterende Elspeter bossen en heidevelden en een door vakmensen op huiselijke en gezellige wijze verzorgd diner in „IRENE”:

★ een eigen sfeer en toch stijlvol en betaalbaar en U blijft in eigen kring!

HOTEL PENSION

„IRENE”

J. Bostelaar, Elspeet, tel. 05779 - 1236

STICHTING REF. HULPAKTIE WOORD EN DAAD. GIRO 30.20.900.

Samen zorgen voor voedsel, christelijk onderwijs, leprozenhulp.
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem.
Tel. 01830 - 32550.

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

1958 **25** 1983
jaar

Interieur- verzorging B. Elderkamp

Frankenord 17
3079 LB Rotterdam
Tel.: 010 - 82 34 87

Meubelen, alle soorten
vloerbedekking,
Gordijnen, Bedden,
Zonwering, rolgor-
dijnen, horren.

Vloerkleden en Perzen.
Alle behang- en
stoffeerwerk. Ook diep-
reiniging van Uw tapijt.

Vrijblijvend komen wij
bij U thuis met onze
uitgebreide stalen-
collecties. Tapijten
worden gratis gelegd en
voor vakwerk staan wij
garant!

Bel ons voor een
afspraak.
Wij houden ons
beleefd aanbevelen.

□ „Repos Ailleurs” te
Driebergen, RUSTOORD
voor eenzaam, herstellen-
den, oververmoeiden en zij
die, binnen eigen kring, er
eens uit willen of moeten.
Houdt u Gods Dag in ere en
bent u afkerig van t.v. e.d.,
belt u dan eens 03438 -
12466.

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard.
Bos, duinen, zee, vogel-
broedplaatsen,
visgelegenheden, etc.,
en... rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van
volledig pension voor
groot en klein.

Prijzen v.a. f 270,- p.w.
Of u kunt kiezen voor
een bungalow met alle
comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers
speciale voor- en
naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze
kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.

DRIEBERGEN

Te huur onze eensge-
zinswoning van 30 juli
t/m 12 augustus.
Tel. 03438 - 16514.

Volks TUSSEN EEUWIGHEID EN EENZAAMHEID

„Aspecten van Gods wondervolle weg met
Israël!”
In 7 hoofdstukken leest U over de **Ver-
kiezing - Vervolging - Verblinden -
Verwachting - Vergadering - Ver-
lossing** en de **Vervulling** van Israël.

Royaal formaat, 258 pag., f 34,90.

Ook in de boekhandel verkrijgbaar.

BAAIJ BOEKHANDEL

Prinsessestraat 86, 2162 RR Lisse/Tel. 02521-16568

Nervus? Gespannen?

Geheel plantaardige zenuwtabletjes.
Werken rustgevend en ontspannend.
Kuur voor een maand 20,-.

Tevens uit voorraad leverbaar meer
dan 40 kruidenmengsels. O.a.: hoge
bloeddruk, slapeloosheid, vernauwde
bloedvaten, spataderen, hoofdpijn,
migraine en zenuwen. Kuur voor
een maand 15,-.

NIEUW. Nu behalve de soorten
kruiden voor vermagering, vocht-
afdrijvend en zenuwen, nu ook voor
hoge bloeddruk, reumatiek en ver-
nauwde bloedvaten, in **tabletform**
verkrijgbaar. Kuur voor een maand
20,-.

DROGISTERIJ

Sikking

Barrevoetstraat 5, 2011 WL Haarlem. Tel. 023-312882
b.g.g. 023 - 324606. Postgiro 190609

Stichting

Kom over en help

„GEDENKT DE GEVANGENEN, ALSOF GIJ
MEDEGEVANGEN WAART”

Er is honger naar het Woord,
maar bijbels zijn er niet of nauwelijks.

Er is verlangen naar de prediking,
maar kerkgebouwen verkeren vaak in
slechte staat.

Er zijn er die openlijk voor de Naam des
Heeren uitkomen, maar zij worden
verdrukt of vervolgd.

Dat is de situatie in vele landen in Oost-
Europa.

De roep klinkt tot ons: „Kom over en help”
Helpt u ook?

Iedere gever of geefster ontvangt gratis
ons informatiebulletin.

Bankrekening: ABN nr. 56.93.24.610, of
giro nr. 35 35 181, t.n.v. stichting
Kom over en help, Blotenburgerhof 11,
3931 SM Woudenberg.

OOK VERZORGEN WIJ VOORLICHTINGS-
AVONDEN MET OF ZONDER DIA'S.

Voor alle inlichtingen: 05202 - 11791

Voor alle abonnees van „BEWAAR HET PAND”

In de periode van 1 april tot 31 mei bieden wij u als abonnee
onderstaande boeken aan tegen speciale voordeel prijzen.

Ds. H.C. van der Ent: „Een kleine man van grote kracht”.

In een 90-tal hoofdstukken komt de schrijver naar aanleiding van het
leven van Gideon (Richt. 7, 8 en 9) tientallen actuele onderwerpen te
behandelen, welke hij belicht vanuit de Bijbel en waarin hij ook een
antwoord geeft op de vele zaken welke heden ten dage een grote rol
spelen in het dagelijkse leven van een christen.

Uit de Recensies:

- „Een zeer actueel boek, een echt boek voor onze mensen”.
Oude Paden.
- „Wij wensen dit eenvoudige boek in veler handen”. R.D.
- „Een boek met een praktisch woord voor de jonge mensen; ook
ouderen zullen zich aangesproken voelen. We hopen dat zeer
velen dit kostelijke boek aanschaffen”. Vriend van Oud en Jong.
- „Heel graag bevelen wij u dit prachtige boek aan bij onze jongeren
maar ook de ouderen zullen er aangename uren in doorbrengen”.
Kerkbode Ger. Gem. Hoeksewaard.
- „Een boek dat antwoord geeft op de vele problemen in deze
rusteloze tijd. Neem de gelegenheid om dit werk te lezen. Het is
echt nodig en zal u rust geven en dat is nodig in deze jachtige en
onrustige tijd. Een boek dat de prijs waard is”. Barneveldse krant.

Gebonden in een pracht band voorzien van een kleuren omslag. Groot
formaat. Prijs f 44,95 tot 31 mei slechts f 34,95.

NU BESTELLEN BETEKENT f 10,- VOORDEEL TELLEN!

TEKENDE U OOK AL REEDS IN OP HET TWEDE BOEK:

Ds. H.C. van der Ent: „Overdenkingen van een weggelopen
slaaf”

Dit boek is, hoewel geheel zelfstandig, te beschouwen als een vervolg
op het bovenstaande boek. Allen die „Een kleine man van grote
kracht” bezitten zullen ook zeker dit willen hebben. Teken daarom nu
per omgaande in, zodat er bij voldoende intekeningen het boek
spoedig kan verschijnen.

Uitvoering, duidelijke letter, groot formaat. Intekenprijs f 37,50. Per 1
augustus 1983 f 44,95.

NU INTEKENEN f 7,50 VOORDEEL.

Bij voldoende belangstelling zal D.V. ook verschijnen:

Ds. H. van Leeuwen: „De Catechisatie” en de „Dordtse
leerregels.”

Prijs en omvang volgen nog, doch laat u nu reeds intekenen.

BESTELBON

Ds. H.C. van der Ent: „Een kleine man van grote kracht”.
Voor „Bewaar het Pand”-lezers

Normale prijs f 44,95 } **Prijsvoordeel f 10,-**
Nu slechts f 34,95 }

Naam:

Straat:

Postcode: Plaats:*

Aktie nummer 730-006.

Deze waardebon kunt u inzenden bij uw boekhandel of bij
Uitgeverij/Boekhandel Kool B.V., Postbus 177, 3900 AD Veenendaal,
telefoon 08385 - 13978.

Dit is maar slechts een greep uit onze voorraad. Gaarne leveren wij u
al uw goede en verantwoorde boeken, uit voorraad, of direkt na
verschijning, tegen de geldende prijzen.
Ook alle elders aangekondigde boeken leveren wij u tegen de
geldende (afgeprijsde-voordeel) prijs.

HONDERDEN BOEKEN ZIJN SCHERP AFGEPRIJSD.

Boeken met 20-30-40 en 50 tot 60% korting.

**Ons antiquariaat wordt steeds nog uitgebreid. Vele zeld-
zame werken treft u er aan tegen betaalbare prijzen,
terwijl er ook honderden scherp afgeprijsde boeken bij
staan.**

Een bezoek aan onze zaak is zeker de moeite waard.

Dagelijks geopend van 9 uur tot 18 uur. Vrijdagsavonds koopavond tot
21 uur. Zaterdagmiddags na 17 uur gesloten.
Andere avonden na afspraak (telefonisch) van 's morgens tot
's avonds laat.

BOEKEN BESTELLEN:

BOEKHANDEL KOOL BEZOEKEN, SCHRIJVEN OF BELLEN
(en uw boeken komen aangesneld).

Uitgeverij-boekhandel-antiquariaat KOOL B.V. VEENENDAAL

Stationssingel 50, Postbus 177
Postcode 3900 AD Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978
Giro 280.572
Rabob. Vnd. rek. 36.51.10.191
Leverbaar via boekhandel

Zetfouten en prijswijzigingen
voorbehouden

